

«ШЫНГА» ЧАГААЛАР

ӨГ-БУЛЕНИН ААС-КЕЖИИ

Маттышкан Национал Организациязы 1979 чылды Делегейинч уруглар чылы мылар чарлам. СЭП ТК-ның Чыгыне секретари, ССРЗ-ның Дээди Советининч Президентинч Даргазы Леонид Ильич Брежнев чаа чыл-биле уруглар байыр чедирип тургаш:

«Уруглар дээрге — бистичи келир үввис-боттарының адаларының болгаш илерининч хериктерин олар улдичылар апар. Олар Чер кырынга амыдыралды улам эки болгаш аас-неминитчи болдулар дээрзинге бузуруп турар мен» — дээр. Иээң уругларын 6 кижини. Делегейинч уруглар чылында партия, чазактың удуртукчуу Леонид Ильич Брежневтинч амы-толгоо хамаарыштыр чугаалаан ол чылыг сестерин, улуг үнелээшининч номчууру меңээ дына өөрүчүг болган.

Уругларынның уруглары дээди эртемниң башкы, эмчи, өскелери бугурулуге багай эвес амыдал турарлар. Оларның эң бичеми 8 класта өөренип турар. Уругларынның уруглары ам беэин 8 четкен, оларның арасында ийстер-даа бар. Олар шупту казын-шырар, тодуг-догаа, оман-хогугу өзү турарлар. Уругларынның уругларынның дерту делген, чырык испи-сауда чогоур ижиридигени ап турарлар.

Совету үеде кинизидилге амынчыне он-за кинизиниң салып турары чөл. Ылаңы СЭП Топ Комитетининч «Идеологтук, политика-кинизидилгеге амылды улам ыңай экириде дугайында» доктаанында бо дугайың онзалал айтынан. Амы-тол кинизидилгези дээр хамыктың

мурнунда ада-илер харысалгалыг бис. Ычангаш СЭП ТК-ның бо чугула документиниң чүрөкчүн ханызыдан делтип, оң амыдыралга боттанылгасы дээр ие кини болганымда эвеси-биче-даа болза үлүүнү кириштирер мен.

Уругларынга илер эң-не экини күзээр. Партия, чазак анык өскенинч кинизидилгези, оларның келир үеи дээр ада сагыш салышыныны кылып турар. Аңаа харык мылар илер бистер уругдарынның шың кинизидилгези дээр партия, комсомол, хей-инити организацияларынга, школаларга, херэженинер чөвүлдеринге эң чөөн дузалакчылар. оларның даяныр күжү болуп умурлуг бис. Чуге дээрге яслине, садиче, школага уруг бир-ле дугарында бистерден, өг-булелерден бар. Ол чөргөле уруглар боттарың ары-сылгы ап чоруур, дыңнангыр, хүндүлөөчел болуруң амыдырал негеп турар. Ол бүгүң болгаш уругну чараш, чаа чыңыларга кинизидилгени хамыктың мурнунда өг-булелерге, илер бистер чедип алып умурлуг бис. Ычан уругну коллектив оон ыңай кинизидилгези доментиг.

Нөрүп чоруурга, уруглар кинизидилгезинге үндүрүн дээр күрүенинч берген дузаламчы амыдырал чамдык илериниң талзындан чөл ажыглас болдулар-дыр. Чөр-чөрдө херэженинер чөвүлдеринч ыңдыларның кини бурзуңгө чедип, беттуг ажыл чорудары күзөнчиг.

Д. БОРБАЙ-ООЛ.
Самагалдай суур.

ЧОНУНГА МАКТАЛДЫГ

Бээ-Хем районда «Улуг Октябрь» совхозтун төвү Бээ-Хаак суурда амыдырал хандырылга комбинатының хүлөө алыр пунктуу бар. Мында көдө чоңуң амыдыралыңа херектиг даардыр, кылдыртыр, сенетидер чүүдөрүн хүлөөп ап турар. Аңаа чоң үгүчү кези, чагыларны берин, кылдырткан чүүдөлерин хомулда чогу-биле ап турар.

Ук пунктунун өргөлөкчизи Светлана Алексеевна Подельна ажыла кызыкмак, организаачы. Ол богу даштыкы хелтер быжар тускай өртеминг. Учлише докшак-ла бистичи суурда бичи пунктуну өргөлөкчизеп агаалаш, бодунуп эптиг ажы-чаны-биле, уран-шевер ажылы-биле чоңун хүндүктелни чедип алган. Ол ажылдап өгөлөрүнден бээр ам үш

чыл боон турар. Бо аразында пунктунуң бажынып туттуруу, өвү чоокта чаа ажылдага кийрген. Мында баш таарар, чурук тыртырар, септээр эгдерекселдер хүлөөп алып өрөөлдер бар. Оң бодунун ажылдап турар черинге хел даардыр материалдарын шилип алырынга, Светлана Алексеевна дузалап, делген каан постерниң кандызы

тааржырын, кандыг өйөөр ук килге таарышканын сүмелеп бээр. Чагыт кылдырга саада чокка хемчөөр алгаш, айтыкан өйүлге кылдыр бээр. Оң хемчөөр бышкан хелтери кижини бурзуңгө таарымчалыг боон турар. Мадчынарга таарышкан идин-хенти, стол, сандай болган өскө-даа чүүдөрүн кылдырткып бээр дээр оларның кийрген чагытларын-

га улуг кичөөнгейи салып турары Светлана Алексеевнаның өскелерден магаалы турар онсагай чыңчымы ал.

С. ИРГИТ.

УЗУКТЕЛ ЧОК

СЭП ТК-ның «Идеологтук, политика-кинизидилгеге ажыла улам ыңай экириде дугайында» доктааның херек кырында күөсүдеринче уланган хемчегерин Барын-Хемчик районунуң Дөг-Терезин ортумак школанынч башкылар коллективин чорудуп турар.

Белеткел казын доор үгенгерни үлөп чандырыны эки организаастаан. Кежээ каас-шине кылдыр дерип каан делемте класты өөреникчилер болган ада-илер додур одурдуканнар.

Самбырада бижэон домактарын, ханаларда аскан чуруктарын алаанда сестерин, парлааш асан ырларын, шүлүктөрин, тывыздыктары ада-илер четче көрүп четкинеке-де кичээл өгөлөн.

«Ким номчуруу?» деп айтырымга шупту өөреникчилер келдерин келдергенер.

Номчулганы хары ута чорутпазы билдинтир. Башкы кандыг бир өөреникчини алаптарга: ол тура халааш, номчулганы чоруда бээр болган. Белеткел казынын өөреникчилерини өөрөдөгилгези ада-илер магадан олуруннар. Кузун олар школда чагыс үжүк тавыса келген болза, ам олар школдага бүдүр-бүдүн домактарың номчуп турар болу бергенер.

С. ЗРЕС-ООЛ,
Дөг-Терезин ортуман школанынч башкымы.

«Тыва совхоз туугу» каттыгышынынч бажынынынч туудун бо чылын дооруп, ону декабрьде амыгалага киририң планнаан. Ында №1 нөжүп чоруур механизаастаан колоннаынч С. С. Ханатурова удурткан комплекстин бригадасы туудунуң бүгү-ле ажыларын бо чылдың нөбөрү төнүкүндө күөсеткен турарын хүлээнген.

ЧУРУНТА: ол бригаданынч мурнакчылары (солагай таланың оң таланыңче) ГАЗ-53 машинанынч чочаачы Владимир Курасников болгаш комсомолчу, дашчы Аидий Динафаров.

А. БЕЛОГОРСКИЙНИНЧ Фотозу.

МАГАЛЫГЛА БОЛДУ

Чоокта чаа Суу-Ансы суурга недээ Совет комтаразының чанынга рикзан чүрээни, назы дегээр бир киниге умурамы бердими:

— Найнаар бээрнээр ол, кырган?

— Кызыл хоорай кирейин дээр, автобус манап тур мен, огулм. Ам Кызыл баар-да хала чон апарган болду ийин. Суу-Хөлдөн Кызылче дорт баар автобус баар апарган. Бөгүн Кызылга хүндүсүнүң 4 шак үезинде эрте-ле четкеш, кини херээн будуруп алгаш, эртен дедир чедип келир—деп, кырганыңч нөмөзүңга турган кини чугаага улашты.

Шынап-ла Кызыл биле Суу-Хөл арасында дорт аргынар автобусту тургусканы суу-хөлчүлөргө дына таарымчалыг болган. Неделанда үш катап чоруур бо маршрутту чөвүлээр тургусканынга чоң өөрүп четтиргенин удуртуп, баштаар чөргөргө илередиң турарлар.

Тургустунган график өзүгаар автобус чоруп турар. Суу-Хөлдөн үнген автобус, дээртазында Кызылдан дедир ээптер. Мурунку үшшаш Чадаана хоорайга барып, Барын-Хемчинтен келир автобустар манап турбас, магаалыг болдувус.

Б. ОНДАР.

Чаагайжыдылга, ногаанчыдылга

Чаагайжыдылга болгаш ногаанчыдылга — хой-инитининч болган кини бурзуңгө херээ болза. Бо талаам-биле Бээ-Хем районда ажыл багай эвес чоруп турар.

Туран хоорайның чаагайжыдылыгы бо чылдың 130 муң рублдын күрүлдерин берген. Хоорайда чаагайжыдылгага ажыларды кылдынынч өгөлөн. Кудумчулар бейдериңге 5 нөжүлөрүн туткан болгаш дынтаналда нарымы септеш, кирер черлерде экичектер чаартып кылган. Бо хоорайда турар 1470 дугаар орун-бугурууге үчүстөгү шөөн 5-тен өгөлөөш, 30 ажы муң рублдын амжыларын кылып өгөлөн. Делегейинч уруглар чылынга холбаштыр Туранга уругдарының 2 спорт шөлүн турар. 4 шөлүнүң капитал септөөлөрүн кылган.

Хоорайның барың болган сонгу талазынга бо чылың 1500 терен, шөттөрүн тарып олуруннар.

Амы үеде Туран хоорайнынч кудумчуларын дугаар ногаан үштөрү шыкнал. Чолура, ракетка, шөк-харап-ла саглап берген. Чурткачылыг черлерин чаагайжыдылга туудун нөжүп кандыг экижини, сагын септилд өдүрүр.

Хоорайнынч чаагайжыдылыгы херээге хоорай Советиниң күөсүмү болган депу-таттар улуг ажылды чоруткан. Чаагай, хоорайнынч харылаа белдирениң улуг телефонизан Г. В. Заговозкина

А. ДАРЖАА.

АЖЫЛЫНГА БЕРДИНГЕН

Александр Чамылаевич Ойдуң мурунлай агайга өөл чоруу үезинде-не тулуг ажылдыга улуг сонугулагы болуп, алаа кийрил өгөлөн. Ол эң баштай Томск хоорайда тулуг үчидишининч бир чыл хуусаалыг салбырынга өөренип алган. Кызылга тулуг черинге прораб болу берген.

Кызылга арга-мергежилди хоочун тулужулар арасында бодунуң тулуг талаам-биле билини бедидип, өлзөн каш тулугдарынч ажылдыга киришкен. Оон дыка хөй чүвени өөренип ап турган.

1944 чылда мергежил бар чылдар анык прорабы ыраккы өвүр районда тулуг ажылдарын дурдуруге чоруткан. Оон бээр-ле оң киришпез-биле өвүрге өлзөн хөй тулуглар тургустунган. Хандагайты суурда албан организация черлеринч тулугдарында оон холу дөгбөөн тулуг чок, 1947 чылда школа-нынч интернаттын тулугларын кылдыртып өгөлөн ажылындан тулужунуң оон ыңайгы мергежили бедөөн. Кини болган мал эмнелелерининч тулугдары, клуб, чунар-бажык болган ийи кыт салгылар-биле кылган. Чурттагы бажынарнынч шынарын бедидер, чогуур өйүңде ажылдага кийер дугайында улуг амжыларын чорудуп келген.

Александр Чамылаевич Ойдуңунч начальниктең учасоттуда бригадалар чылда тулар тулугдарының планын хуусаа бетинде дооруп, ай, кварталдын планын 110—120 хууда кудулатпайн келген. Оң харылап турар учасоттуда тулуг дорт бригадалары бар. Мында социалыг чарышты калбарык болган бедиткен хүдөөлелери тулужулар алган.

Александр Чамылаевич Ойдуңга хөй чылдарда тулуг талаам-биле үрөтүнедиги ажылы дээр Тыва АССР-ниң алдарлыг тулужу деп хүдүлүг атты тыыскаан. Ол чугаа тулуг ажылдыгы мергежилдиң удуртукчу болурундал аңында хөй-инити амжыларынга идипейлиг кийрип чоруур.

С. МАЙНЫ,

С. УСПУНДАИ.

БОДА МАЛ ЧАЙЛАГЛАРДА

Бээ-Хем районда «Ызыл туу» совхоза бода мал чылда чаалап алган. Саар шөктөрдө еске өң кодан малды өмү. Чолураалыг, Шибей, Шүй, Күжүт, Кара-Суугун эки өдөрүнч чаалап алган. Чаалап алган малды чаалап алгаш манап чаагай суру чедиргенер.

Бода малды чаалап алган семиртирине мурнуку чылдардан бээр дуржуламыг хоочун кадарчылар Толу Чудангы, Салчак Чымаа, Николай Кол олар дээр чаалап алган малды чаалап алгаш манап чаагай суру чедиргенер.

Совхозтун төвүндө 140 километрге оым деп чайлаг бар. Ынаар баары каш хемин кежер, арттарынч хары өрлөөн болдулар. Мыангыла мал сүрер кинизидилгезинде 200 ажык молдурган ийи кини чайлагга бердеш чедиргенер. Чайлагже мал сүрер ордуларын ушкан мыштар дүй дүжүлген. Оң баш улуг аптал алган болза дына таарымчалыг турар ийи.

Чайлагга баар малга бээр дусту чедирери-биле кыжын-ла тракторларын чоруткаан. Ыңчалда-ла чамдык коданнарда дус чок. Малчынарнынч ыңай-бөөр өжүрү, мал өдөрдөрү черлеринде бичи бөжөннар-нынч, малдын шаараш кажаларын тууду алыр дугайында саалап турган. Бо дугайында малчынарнынч мындай саалап бар. Түрөң хеминч асынга бир бажын, ийи кажалын, Улуг-Шибейинч солагай талаамыга бир бажын, ийи кажалын, Шибейинч бедиринче Дүжүм деп черге бажын болгаш кажалдарын туларын совхозтунч дирекциямыга сүмелеп турар.

Өрткен чылдарда бригадирлер, зоотехниктер, кини болган мал эмирлер чаалап алганга көчүрү ховар барып турганнар. Иччаган бо чылын малчынар комитетининч совхозтун удуртукчуларынч болгаш тускай өртемчилеринч каа эвес чедип турарын малчынар күзөн, манарлар. Чуге дээрге харылаабыз болган туудун амжыларын чорударында шалтыктарын дүргөн чайлады, кылга ажыл түдөөлдүг, вакту болуу болгай.

Малчынарнынч бо үстүнде саалап алган совхозтун дирекциямы өөреник чөвүруге үзгөн турар бис.

С. ЛОПСАН.

Боданганы ботка херек

Х. Күжүгеттин «Чүүден болганмы?» деп өгөлөч чугаазы бо чылдың май 16-да «Шың» суурга парлаатынган. Ук чүүлге хамаарыштыр чаагалар редакцияга кээп турар. Мооң адаанда ий чагааны киридвис.

«Чүүден болганмы?» деп чүүлге үндөзилээш, «Боданганы ботка херек» деп чаа рубриканы ажыттывс. Ийи-чангыс төлөп чоктарны сойгалаан бижикчилеринч чагааларын солунунч редакциямы манап тур.

ШУПУТУ ХАМААРЫЛГАЛЫГ

Бо чылдың май 16-да үнгөн «Шыңга» Х. Күжүгеттин «Чүүден болганмы?» деп чагаазында амыдыралдың өңүндө келген анык оод арагалаш тургаш, аар кеминг херек үзгөлдөшкөн. Чүү чүе ону адабаанын, оң оол бурзуу кылдары дээрин бижеш, ада-инити үдөгөр-чи-же уругларынга кандык саалап чедир турарынч көл улаалар айтырып тургусуна деп билдим.

Анатый дээр оол чуге бичилдиле арагыны эки өөрени бергенал. Чуге дээр, ол ада-незийнч арагалар чачынч кара кызылдан көрүп, оларынч бакташкан жарым сестерин, чогуш-кырыжыдан чоруп, муңгаран чораш, харын-лаа чамдыкта арага шилдеринде сырпайдыларынч экип, оң улай сорман-лаа инитер апарган. Оң сонда бодунуң бугадың бар чоруур салым-хуузу-биле боду демсежин шыдаамай, шын оруткан тайдай чүк-кеш, арагаже дүжүп кире берген ол-дур.

Кандыг-даа ада-не, ажытууге багай чүе күзөөс. Ызыл-лаа болза, оларынч багай оруучче амы-туу чаагар-ла кире чөрүтүрүр өвөөш эвес болгай. Ада-не-даа, школа-лаа, хөй-инити организацияларын-ла бодунунч өгөлөн амы-тодду шын орууче кирири дээр улуг амжылар чорудуп турар болгай.

О. ДОРЖУ.
Кымылда башкы үзгөлөөшүнч сүртүрү.

«АРАГАДАН БОЛГАН-ДЫР»

Бо чылдың май 16-да үнгөн «Шың» суурда Кызыл-Ма жалынта Х. Күжүгеттин «Чүүден болганмы?» деп мо-раль темазынга бижээл чагаан хөй номчукчулар пол-чаан, оон кандыг-бир түндөлдү үндүрген дээр билдин-дир. Бир эвес авторунч үү-лөвүң эвесиң өрешени-биле келер болза, ону: «Арагадан болган-дыр» деп беледи-биле харымдап каап болур. Шы-лында мындай эвес, аар ке-лээрк үзгөлдү наан Анатолийнинч үзгөлдү наан үшкө иштөөчө чоруу тымың кел-ген, адак өвөөлдө барып чааа төң үлүп көлөңи бед-динтир.

Арагага хандыкшаан, оң умурунда шын эвес оруткан чорутуш, бугурун чоруп анык килдер чүде Кызыл-Ма жалында эвес бистичи Кызыл районкуң Баян-Кол суурда баа бар. Арагага хандыкшыг берген амык ки-жилеринч өвөргө белек чүдө; ары-багыла амык иек, хо-лары спиралың, буттары ат-пацаал, идик-хөвн кире-чема бораншан чорудулар.

А А Л З Ы Н Г А Н Б И С

Бүрэн-Дем батса-батса калбак дедим, күчүлүг Бээ-Хемче кире берген. Ол хемини орту үезинде, бойдузун он чараш чүрүмалды черинде бистичи сүрүштүр бар. Бистичи кырганынынч чурттаар, тулар бажын интернады оо суурда тургустунган.

Чагыт үеде суурун арын, иштин но-гаа болган тараа шыва бээр. Мылангы бистичи интернат коллективинч тайгы үеде шупту дашаар үлүп, чурттан турар де-вискоариныч ногаанчымы, оң баазын четектер тарып, аян-шининч кирип турар бис. Бо чаагай херекке эмчиине Любөө Алексеевна Ковалева эң идипейлиг организаачы кини.

Четектер! Четектерни көргөш кижиниң -сеткиди өөрүр. Кырган мен, нивалди мен

30Я ХОМУШКУ.

О Л - Х О Р А Л Ы Г

Республиканың БАН чери автооруктарга машина шимчөөшүн уруглу башкарып, айнык, кварталдын түнелиң үндүрүп, оон кандыг өрткениң солуннарга бижип турары чокту чоңот. Автооруктарга шынныг контролду тургустунган бүрүн каттыгар мен.

Чамдык кижилеринч чолаачыларга арага ижиртп чоруу дыка хералыг. Олар чолаачы-

ларга кандыг-бир чүвени кылдырып өгөлөөр: «Эвезигден дымдыңын аа!» дийдилер. Эвезигини дымдыңын алган чолаачы канчап баары билдинтир. «Эвезик канжиге өөрөм дижек караа четпес мындай бээр» деп улдузчу чу-лаачыларга арага сендилер, оларын эмиртп чорук чолаачыларны өөрүтп машинаар деп болаа, оларын медресин ышкындыр эмиртп турбайн, анык-моңгунуң төлөп бээр болза, чолаачы кини ону тазарып ажылаар болгай.

Бистичи Бай-Тайга районда «Мурнакын» совхозтун машина техника-биле чөвүлдерини шымар. Техника башкарып турар кижилериниң иштинде «эвези дымдыңар» кижилер чок.

С. МАЙНЫ.

Айтырыңар, харылап берээл

УТКАЗЫН ТАЙЫЛЫРЛААРГА

Өвүр районунч «Торгалыг» совхозта Сарыг-Хаа Ойдуңуң Кыргыс РСФСР-ниң Куш-ажыл хойлузуңунч 239 чүүлөңгө хамаарыштыр чамдык айтырыгыларын салган. Уч айтырыгырга хамаарыштыр Тыва АССР-ниң Социал хандырылга министерствезунуң юрисконсультанты С. Б. Артына дараазында харыны берген.

Аараан, бертинтен кижилерге, аарыг үжүн өске ажылае шилтөөңерге, өг-булелер аарыг кижилериниң ажап турганнара, кантининч гег турган, санаторий азы курорт черлеринге амжылар турганнарга баа протез кылдырып чоруннарга посебне тылсыра амык телвирининиң

25-тен чүс хуу хемчөөлүни сапар. Мадаа кол барымдалаар чүе болза, күш-ажылың үзүктөл чок стажи кыжичинч профивелел кижигунуң азы кижигун эвес болурунча хамарыш. Бо чүүл бол-за албал черлеринде, бүтүрүлелерде, бугурунчтарда

ажылап турар кижилерге бир дөмөй хамаарыр.

Бир эвес кижичинч амык кылып шылаан алгаш бабы-далы оң ажылдан үнгенинч соода таварышан болза, алаа дузаламчы телвиринч тымысас. База ол мышан, азылчыннар болгаш албан хаакчылар кылып турган ажылындан үнгөн сонда эм-нелге черинге боттарынч өг-булезиниң кежиугүнерин болгаш бичинч уругларын ажаап чыткан болза канзыг. даа телвир тымысас.

Албан организация, бүтүрүлге база совхозтарда ажы-

лап турарлар өг-булезининч аарыг кижилериниң ажаап турган болза, оларга үш хүнүнч амык телвирини тымыс, а зарыг чаш уругларын ажаап турган болза, оларга он хо-нуктун амык телвирин тымыс.

Бир эвес, амылчыннар болгаш албан хаакчылар өг-булезининч канжы-бир кижигунун ажаарыга алган хөй үе-үер аларган болза, олар удуртуп албан, бугурулге черлеринге билдирешкен бижээш, телвир чок шызын алдыр, а оларынч амжылар чери камгалаттыннч артар.

АМЫДЫРАЛ-БИЛЕ ХОЛБААР

Амгы хүндерде бистин республикада партия органи-
зацияларында политикти болгаш экономикти өөрө-
дөлгө чыла доозулан. Бо чутула ажылды СЭКП Ба-
рыны-Хемчик райкомунун канчаар удурутун келгенин
болгаш өөрөдөлгө чыламыд түңсөдүрүшү дугайын
чугаалаң бэрин бистин корреспондентивне СЭКП рай-
комунун пропаганда болгаш агитация кыздарынын
эртелевичин Очуур-оол Бөсөкөевич Монгустан далаан.

СЭКП-нин XXV съезди
дугайында баш оон сонд
болуулаан ТК-нын Плениум-
нарынын шийтерлерин
амыдыралга боттандыр-
шаан, партия райкосу
ажылчы чонун политикти
болгаш экономикти өөрө-
дөлгө чыламыд удурутун
экиликпид, оон үчүсүмү-
нарны бөдөрүнче кичи-
геин өөрөдөлгө чыламыд
дугурунда салып келген.

Өлбөп 1978 чылдын
сентябрь айда СЭКП рай-
комунун пленумунга
«СЭКП-нин XXV съездинин
шияттерлерине дүштүр
районда политикти өөрө-
дөлгөн байдалы болгаш
оон экинжидери-биле партия
организацияларынын со-
рулгазы» деп айтырыгы
чугаалаң көргөн. Партия
райкомунун бо плену-
мунун айтырыгын районун
партия организациялары-
нын хуралдарына база
чугаалаңган.

СЭКП райкомунун ча-
нында тургустунган мето-
дикти чөвүлдө тускай
плангын ажылдап келген.
Оон кезгүнүндө болгаш
партия райкомунун хари-
салгалыг ажылдакчы-
лары политикти болгаш
экономикти өөрөдөлгө та-
лазы-биле бо чыламыд ийи
улаа компектеги хына-
даны эрттирген. Хынада
уезинде пропагандистерин
билдир-мергежилди хынап,
оларнын кичээл эрттирген
агитацион өөрөдөлгө, 25
кичээлге одурушкан.

СЭКП ТК-ның июль, ноя-
брь (1978 ч.) Плену-
нары, Москванын Бауман
сонгууда округунун сон-
гучулары-биле учураш-
тыга болгаш Топ Комитет-
тин Пленунарына СЭКП
ТК-ның Чингине секретари-
лары ССРЭ-нин Дэди Сове-
динин Президиумунун Дар-
газы Л. И. Брежневтин
чугаалары өөрөдөлгө көл
черин алаан.

Партиянын боттандырып
турары экономикти болгаш
политикти база культура
тургууушкун айтырыгларын
дыннакчыларын эки өөрө-
дөлгө келгени ажыл-
агыйга чедишкенин бил-
гелүрүне саздарын чедир-
ген. Районун ажыл-агый-
лары, тудуг, үлетпүр бү-
дүрүлгө, саздыг организа-
циялары бирги кварталда
онзалаларын, социалдик
хуулааларын ажып күө-
стөткөн. Район көдө ажыл-
агый продуктуларын куру-
неге саздарын ажып күө-
стөткөн, республикага тиг-
лечин болган.

Районда интиниз-биле
127 пропагандаст бар. Мур-
накы чылдарын дуржула-
ны анализдеп, эки
ажылдыг пропагандистери-
нин арга-дуруулаан өөрө-
дөлгө көргөн, таарыштыр
хуулаган турган. Пропаган-
дистерин семинарын квар-
тал саннада эрттирген,
оларнын арга-дуруулаан
солуштуруп, методиктиг

Чуга бистин ийи чурта-
лымын удурушкун эвес,
а ядролуг дайындыг айы-
лында бистин планетамы-
зын хосталган турарын кү-
дээр бүгү кыжыларын тура-
оруу болгаш бүдүрүш хол-
башан мыдыг болушкунун
үчүдүрүшү Совет Эвиле-
дин боттандыратын Стаггары
Штаттар туруп турар. Ионь-
дин ортун уезинде СЭКП ТК-
ның Чингине секретари,
ССРЭ-нин Дэди Совединин
Президиумунун Даргазы
Л. И. Брежнев биле АКШ-
ның президентинин Дк. Кар-
тер стратегтиг шаавар хал-
дашканын боо-чөспөктерин
кызыгаарлаар дугайында керө-
гө а салгырлар.

Амгы делегейде боо-чөспө-
ктеринде бүдүрүш сокка-
дырылган, чөспөдөшүнүн
херекчиликтеринде кызыра-
пчыне шийтерилген артык
эң чутула болгаш сонгар-
дашканын сокка чөгү-биле
оо болушкунун ужуруула-
ны дооратыштын турар. Шер-
гил чаргалдарын делегейде
ам чылда берик 400 мил-
лиард доллар чедип турарын
чугаалаңга-ла четкер. Боо-
чөспөктеринде бүдүрүшө кы-
чар-даа аяккоч кой ашкы-
реңге үчүр турар, а о кире-
линде чер кырында ам-даа
хой-хой миллион кижилер

аш-турениг байдалда чурттап
турар болган.
Совет Эвилелин делегейини
дүштүрүш чоруун чыны-
гылыдырын ханьладарын,
боо-чөспөктеринде эндере бүдүр-
үш хоруруун болгаш чөспө-
дөшкөнүндө дүштүрүш
чүткүдүрүш чедип ам ту-
рар. Стратегтиг шаавар хал-
дашканы боо-чөспөктерин
кызыгаарлаар дугайында ам
чарар деп турар совет-америк
керө боо угаламышкына чу-
гула башып болур. Он доку-
мент «эң улуг ант болуру
маршын чок» дээрин венг-
р телевидениене июль 1-де чү-
вө чугаалаң турган, эш
Л. И. Брежнев демделдеан.

Чар дээр дугайында чу-
гаадажымын азы чыл
дугуруулаа чоруу келген, ук
керө боо-чөспөктеринде бүдүр-
үш контролдар талазы-биле
де эостиг чамдык хемчег-
лерин киргез. Ядролуг чө-
спөктеринде чедир чөспөктер-
ге сан талазы-биле кызыгаар-
лашканын ийи талага оон
доктадып, стратегтиг чө-
спөктер сейзмарагыйжыларын

Төбүлдүрзектин судалы

СЭТА-нын корреспондентивери дыннадып тур

ДЕЛЕГЕЙНИН СОЛУННАРЫНДАН

Москвага болган совет-индий чугаала-
жымышкынар. СЭКП ТК-ның Чингине секре-
тары, ССРЭ-нин Дэди Совединин Президи-
умунун Даргазы Л. И. Брежневтин болгаш
Индиянын Премьер-Министри М. Десаинин
Кремльге болган дүштөки шайлалгага чугаа-
лары делегей парламентинин кол кичээлин-
де турбушаан. Чугаалажымышкынар найы-
ралдын болгаш билишкенин байдалына
эрткенин онзалап демделдеп турар.

★ Л. И. Брежневтин совет-
индий харылдаалар дугайында
чугаалаң чүдүдери Индия-
нын «Стейтмен» солуну ды-
наап алган. ССРЭ-нин бол-
гаш Индиянын аразында 1971
чылдык керезинге үчөспөк-
теринге кады ажылдажыла
ийи чурттуу улустарын үң-
дөшүргө аргакчыларын та-
арыштыр калыбарын база бичи-
геип турар деп, ол солун айт-
кан. Совет Эвилелин найыра-
лы Индияны Ана болгаш де-
гейи херектеринге чутула
ролю ойлап күштүт, чө-
спөктерин күрөң кылдыр кө-
рүп турарын совет удуруткучу
демделдеп деп, ол солун де-
мделдеп.

★ СЭКП ТК-ның Чингине
секретари, ССРЭ-нин Дэди
Совединин Президиумунун
Даргазы Л. И. Брежневтин
болгаш президент Дк. Картер-
нин ам болуру учуражымыш-
кына хамарыштырган чете-
ригилдеринин Польшанын «Три-
буна лоду» солуну «Венага
учуражымышкына делегей
чедикшилерин күзөп турар»
деп эсени алаан. Парлаан.

★ Стратегтиг шаавар хал-
дашканын боо-чөспөктерин
кызыгаарлаар дугайында
СЭКП-нин болгаш Американын
Катгышкан Штаттарынын
аразында керөге а салгыр—
терморолурут дайындык кы-
зыгаарынын чылазында оон
чугула учуруулаан болур
деп, Моол Арат Республиканын
«Умун» солуну бичээ.

★ Никарагуада тургустун-
жымышкынар. СЭКП ТК-ның Чингине секре-
тары, ССРЭ-нин Дэди Совединин
Президиумунун Даргазы
Л. И. Брежневтин болгаш
Индиянын Премьер-Министри
М. Десаинин Кремльге болган
дүштөки шайлалгага чугаа-
лары делегей парламентинин кол
кичээлинде турбушаан.

★ Совет Эвилелин Венага
ам болуру учуражымышкын
совет-америк харылдааларын
улам ылайыг хөгжүдөшүнүн
дыка улуг үчө-чалазы болган
турарын күзөп ийик деп,
(СЭТА).

ВЬЕТНАМ-БИЛЕ ЭП-СЕТКИЛ КАТТЫШТЫРЫЛГАЗЫ

Пекинин эңчү-чөңзөлийг үлгүдөгилеринге уду-
р, болуш хосталганын, хамарышлас чоруун болгаш
социалдик хөгжүдөшүн камгалап турар вьетнам
улус-биле эп-сеткил каттыштырылганын шимчээ-
шинин делегейин хой-ниттин күштөдүрүп турар.

БЕРЛИН. Вьетнам Соци-
алист Республика-биле эп-
сеткил каттыштырылганын
доктаалыг рейстерин Росток-
тун болгаш Востпандын
порттарынын аразында оон
шугумула организацион.
Амгы улаа ол рейстерин Гер-
мания Демократия Респуб-
ликанын хой тонаа чүвтер
сөөртүр алды судуоу хал-
дырып турар. Олар-чүм
автомобилдерин болгаш ко-
дөз ажыл-агый машиналары
болгаш, чөспөктеринде
болгаш аш-чөм продуктуларын,
экинеге четтеринге
Социалист Вьетнамын,
ылаңгы Кылдатын чокта
чаагы агрессивиядан кара-
надап когарана оон сонгу
талакы жоюуларында ГДР-
нин немелде дуа чедир
дөшкүнү шугуму-биле ол
чүвтер судуоуларын олае чо-
рудуп турар.

Вьетнамын дуа чедирин
ГДР-нн ажылчы чонарын
боттарын интернациональ-
хуулаалар кылдыр көрүп ту-
рар. Вьетнамын дуаалары-
нын фондуз үргүлү нем-
жиги турар. ГДР-нин аналкы-
тарын чокта чаа Берлинге
болган национал фестивалын
ун уезинде бөкөн ол чү-
дун оонлар, кыстары ук фо-
ндуге 700 муң чыгар марка
акшаны шийтишкенер.

★ Вьетнам удуру Кылдатын
агрессияны — Муруун-Чөөп
Азияда оон ажыл-биле чо-
рудуп турар тегеомичи
(СЭТА).

болгаш электеги политка-
зынын түңсөлдүр деп, вьет-
нам элчиге Ле Куан Каай ол
парлаага конферециялыг
медделдеп. Ол партияны
боттарын хосталгаз даш
уустарын национал-хостал-
галыг американын даанын-
дан башкаларынче улган-
ган болгаш азыс түңсөлдө
революцион арга-ажактарына
барып болуу турар.

Делегейин революция
шимчээшинде иделдеп
чөлөңжик — Совет Эвиле-
нин күчүлүг деткитенин
болгаш социалист дем кат-
тыштырылганын өскө-даа
чуртарынын шийч сетки-
лик дууламчызын боттуун
чөптү демселенге вьетнам
улус үргүлү ап турар деп,
эсени онзалап демделдеп.

★ Иштики политиктиг ин-
формацияларга амгы парла-
лаа бо сак-хөө чыламыд
амгы бөжөкчө парламенти
чугаалаңгып, эгелдини-биле
хоббалагып материалдарын
кириштир парлар киришкен.
Англияны бо бөжөкчө үң-
дүрү оналдарын көүлөтпий,
социал херектерге күрөң
чаргалдарын улам азыра-
дырып, эртеректин болгаш
ажыл чокталымын азыра-
дырып чедир деп, парла-
га демделдеп турар.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

★ Америк солуннарын
индичи политиктиг арын-
ны АБШ-тын эртеректеги ай-
тырыгына тураскаткан.
Катгышкан Штаттарда бөкөн
күзөр чөпчөк алыш-кы-
рыш, шөп-соода дам барганын
дугайында америк парла-
га дыннадып турар. Барып
Германияда нефтеродурутлар
өртө сөөлдү чартып чыла
33 хуу улгатканын барымын
солунун демделдеп. «Нефть
кризисин келдир» баш уду-
ру сөгкөн аяк премьер-
министринин чугаалаң
дугайын Токюуну солунуна
дыннаккан.

Николай Пантелеевич КАБАК

1979 чылдын июль 12-де үр
араарынын соода СЭКП ке-
лжүгүн, Ада-чуртун Улуг
дайындын ил-көйлөгү кир-
кисчел, Совет Эвилелин
Маайды, эвиле учуру-
дузун персоналдыг пенсонер
Николай Пантелеевич Кабак
мөчөө.

Н. П. Кабак 1906 чылда
Красноярск крайинин Ерма-
новск районун Ново-Полта-
ва суурга тургустун. 1926—
1929 чылдарда Кызыл Арми-
янын хурөөлине абаан эр-
тирген, оон халашкан, алды
чыл дугуруулаа Красноярск-
тин шия заводунда ажылап
чораян. 1935 чылдан 1941 чыл-
га чедир Ермановск районун
херектеринде коопераци-
онун системасына ажыл-
дап, соодо паргазы, белетип
колторалын инструктору
бооп чорал.

1941 чылдын октябрдан
1945 чылга чедир Николай
Пантелеевич Кабак Ада-чур-
тун Улуг дайынында немес-
фашистик ажалкыларга удуру
тулуктуунарга киргип,
эрес-дөм болгаш мадыр-
лык чоруун көргүсчү. Дирек-
тин канчап турар улаа ол ма-
дырлык чоруу чыгарган.
Ада-чуртун Улуг дайы-
нын тивелдеп доозулаанын
соода төрөон черине
эоп келген. Н. П. Кабак чеди
чыл дугуруулаа Красноярск
крайинин Нижне-Сузунск ко-
дө Советтин даргазына
ажылдап. 1954 чылдан бээр
Николай Пантелеевич Кы-
зылга ажылдап база чөптөн
турган. Баштай ол туубу зо-
водунда, оон сонда Енисей
парохетозунун Кызылга
район эртелегине ажылдап.
Ол наара-даа ажылдап чо-
раап, ажыл-херекти ак сет-
килдеп көрүүнүн үлгерин
сөөлдүп, алы олар алган
дөштөк шираг-патриотчу ки-
ши.

★ Г. Ч. Ширшин, М. К. Мендуме, Ч.-Д. Б. Ондар, В. Е. Серяков, Г. Н. Долгополов, Д. Н. Орман, А. И. Пожи-
дас, А. И. Леньшин, В. Б. Добромислов, К. С. Шейгу,
Н. Л. Кунун, Ш. Д. Куулар, Г. С.-М. Иргит, М. В. Котелеский.

Австриянын найысылалы Вена болза
Европаның улуг хоорайларының бирээзи
болур. Ында чурттуу эң чутула чаан ал-
бан черлери, өөрөдөлгө черлери, культура
топу, үлетпүр бұдургаларынын хой незин
туруу турар.
Венаның архитектура болгаш төөгү ту-
раскаалары оон делегейин эң чараш
хоорайларынын бирээзи болдурулган.

ВЕНАГА УЖУРАЖЫШКЫН БУДУУЗУНДЕ

шүкү дугуруулаа талазы-биле
ажыл асырар, ук керө чө-
спөктерин чүм чөспөктерин
тургустун улам ылай сокка-
тын, боо-чөспөктерин бүдүрүш
нөлдүдери чүмге кызыгаар-
лар эвес, а оны кызылары-
нын орунчарын айттыр. Алды
сөзүндө, чаа бо керө деле-
гейи интиниз-биле политикти
байдалга чаага саадарын
чедир.

★ Стратегтиг шаавар хал-
дашканын боо-чөспөктерин
кызыгаарлаар дугайында керө
болза ССРЭ-ге болгаш АКШ-
на амыдыралгы чугула
учуруулаа херекке олар-
нын өргө-ажыктарын бары-
мын чөгүлүп турар. Арзын
оон бөгөлдериндей найы-
барызын эскерттири ордал-
дырып дээр-эе — бүгү ду-
густуулаанын болуу үчүн
болгаш оон өскө талаа
ажылдажымын кызып каары
ол болур.
★ Стратегтиг шаавар хал-
дашканын чөспөктерин кы-
зыгаарлаар дугайында керө-
гө а салгырын, башлап
чаргаларынын болган күштү

★ Американын барык
80 хузуу ядролуг чөспөктерин
бүдүрүш чоруу сокура-
ны Совет Эвилелин-биле керө-
шүн чарары дөштү туржун
турар. Олармы амгы адми-
нистрациянын удуруткучулар.
Катгышкан Штаттарымиз
хой-хой нурулор удуру-
туучуларын, делегейин хой-
ниттинин эң калбак бөкөн
көптөктерин керэвин деткип турары
ыларгайын турарлар.
★ Чагай күзөл-сөрдүтү бүгү
киштерин кичээлдеп ам
Бөкөзү улаанган, олар дөш
депелде эртер совет-америк
учуражымышкынын кирки-
чиликте чөр кырыкта бичи-
дириктерин эң улуг-улуг
чөспөктеринде болурун
өзүн-өзү күзөп турарлар.
А. АЛЕКСАНДРОВ.

АЖЫТӨЛ-ӨӨРҮШКҮ

ССРЭ-ийн Эвлия Сөвдиния Президентинин бо чылдын февраль 27-де үндүргөн чарлымында «Он уругну төрөөн болган кижизинден не сидерге Маалыр-не деп атты тынскан» деп бижээн. Ол не Чөөн-Хемчик районунун «Искра» совхозында ажылдап, чурттап, уругларын өстүрүп, кижизин чорутур. Ону Александр Кочаева Боржак деп.

Өг-бүлениң улуг аас-кежени база оон каасталганы — ажыт-өлүп болур. Өг-бүлде туткан оолдун, кыстың амдырал-турталгазы чаш талдуң тумешкени-биле хүн келген тулум-на улуг өөрүшкү, аас-кежени-биле доолдунуп, ажыл-ингине соруқ кириер. Өг-бүлде өстүрүп, кижизинден ажы-теңу көвөй анык-даа, улуг-даа өг-бүлелер бисте көй.

1956 чылда анык кыс Шүра чедиги классты доолуп, ады-незинин иени истен, малчын азы саанчы болур деп шиптирилген-даа чоран. Күзөл биле ыпакшыл көзөдө-ле кожа чорутуур ийстер. Ол чазын анык кыска анык эр Николай ынакшылдын өргим өсөтөрүн өгдөп, өг-бүлелердин

улуг миннишкин-биле чугалаан. Уругта оол бодунун бодун, ажил-ишчи мөзү-шын-нары-биле, каш катап ужуражым хөөрөшкенинин соонда тааржыр болган. Уруг оолдун санадын хүлэп ап, казы чурттаар эжи бооп, амдыралдын узуну сыптаарына беленип илдергейэн. Начаргы «Искра» колхозунун Арыт-Багы сүт-баран фермазында анык кыс саанчылап ажылдай берген. А Николай колхозка чолаачылап, ынак эжи Шүрага кежээни-не халдым көзү, амдыралды канчал турарынын дугайын-биле сүмөлдөп, танышты чалгааратпас өрүн бирөөн болган.

Бир чыл болганда анык-тарны бир дугаар олчазы, өөрүшкү болур — кыс төрүтүнген...

Өг-бүлде туткан аныктар дугурушкан, 1958 чылдын күзүндө шайалгазын дуржуненер. Дадатгалар, ийи бодал чүве-даа чок. Уругтук апарган Шүра биле Коля амдыралдын бугу-ла дегдем өрүнчү кирип, чуртталгашынымып кирипкенер. Александр фермага үш чыл саан-чылаш, колхоз столовазынга база үш чыл дугурушуда

багай өвөс ажылдап келеш, ажил-ишчи оруун эгелзөөн фермазынга эргелекчилеп ажылдай берген. А Николай колхозтун эки чолаачыларынын бирөөн болуп ажылдап турган.

Анык өг-бүлде баштайгы уругу Галина деп алааннар. Ол онгу классты дооскаш, авазынын баштайгы мергежени — саанчылап, поварап, төрөөн совхозтунга ажылдап берген, Кызылдың садымг училищени доолуп, ол-ла Бажым-Алаак суурда садымг-жылап ажылдап турар. Ол база кыстыг апарган. Мындагы чагай уде ажылдап, чурттаары, ажы-төлдүг болуру ба-за-ла улуг аас-кежени.

Анык өг-бүлде ийи дугаар уруг төрүтүнген. Оол оол болган. Бас деп алаан. Ол ам онгу классты эки дооскаш, Совет Армиянын хураалынга шериг албаны эртинирип турар. Ушкуну «Бата» база онну дооскан. Совхозтун уругтар садигинин ажаакчызы, дөрткү уругу Лида сес класс дооскаш, совхозтун чурнар-бажынында ажылдап турар. Уран, Омая, Мариана, Омек олар школада өренип турарлар. А Орлан-биле Ганна

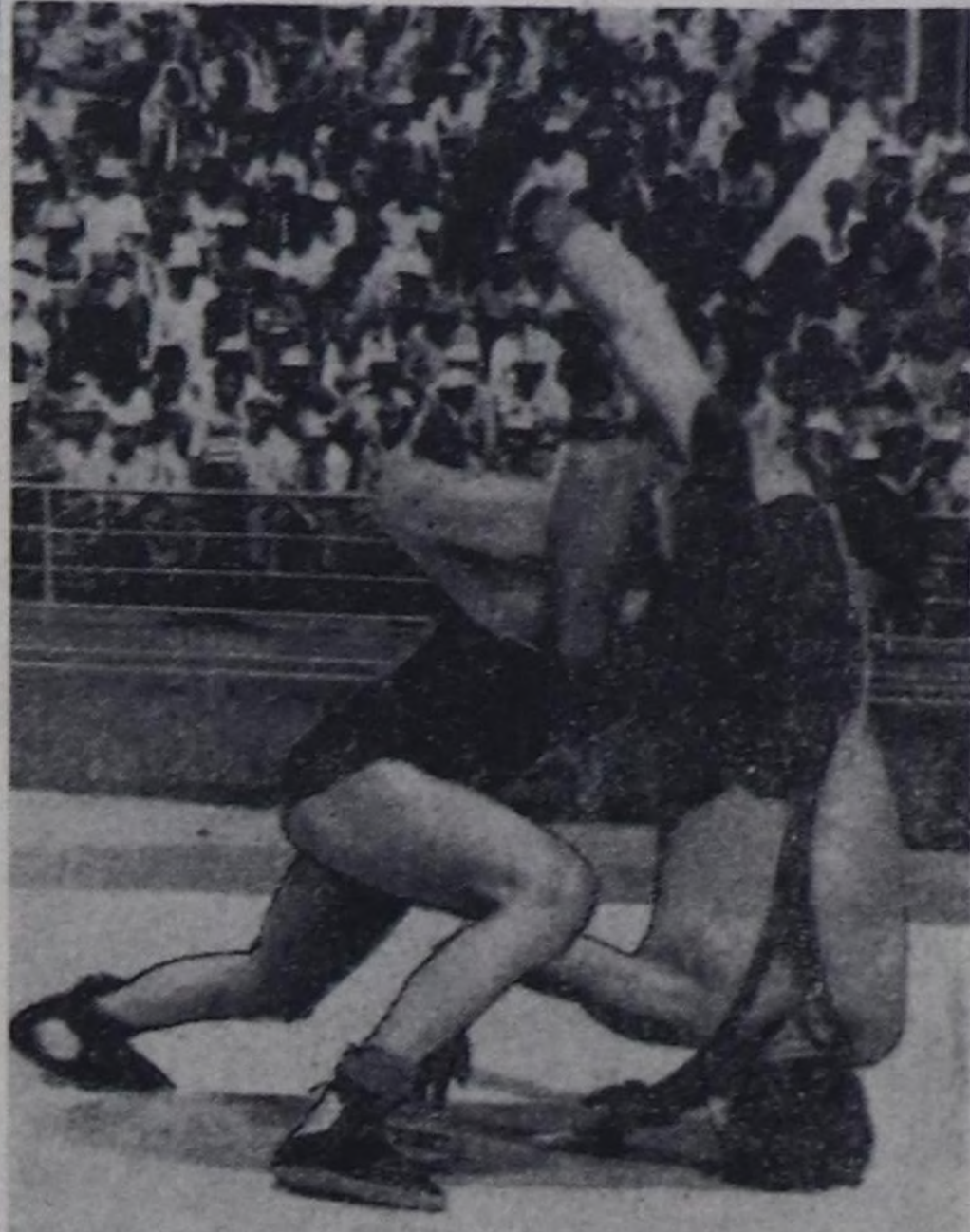
школа назынын четпезн, ады-незинин, угбаларынын бажынында чедип көзүн манап, өөрүшкү-дөгүг өзүп турарлар. Александр Кочаева биле Николай Хаваштаевичин өг-бүлелинде ажы-төдөр-инин кыска доолдуу болу. Оларын ажылдаары ажылдап, шериг хүлээлгени эртерип, өренири өренип, бичин чаштары ады-незинин «чатыннарынын» адаанда өзүп, дорутуп, кижизинтип турарлары ол.

Александр Кочаева ферма эргелекчилзөөн соонда совхозтун №1 хову бригаданын үш чыл поварап ажылдап келген. Амгы уде Маалыр-не совхозтун столовазында касырлеп, уругтар кижизиндигин дээп улуг кичээниги салып, ажылдап турар. А Николай Хаваштаевич үр уде чолаачылап, ам совхозта механиктен ажылдап турар. Ол кеде Советтин депутатта, социалистик чарыштын тилекчиинин херек демдааны эдилекчизи.

Хөй уругтар ады-не төрөөн совхозтун таланты кадрлары болуп, уруг-дарынын коммунист өг-бүлде кижизин чорутулар.

Б. КЕНЕШ.

«ШЫННЫҢ» КОНКУРУЗУНГА

Хостуг хүрешке «Азия төвү» шаңнал дээш бүгү-звилелдин маргыдазы чокта чаа бистин республиканың найысылалында болуп эрткинин солунуң номчулчары эки билер. Бо фотоздун ол маргыдааның солун жууражышыннарынның үезинде В. Чадамба тырттыргаш, ону «Турп изерин шенеп көрөм» деп адаан.

телевидение

ИЮНЬ 14-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
10.00 — «Ут». Информастыг программа. 10.40 — Эргениги гымнастка. 11.05 — В. Тучков — «Кудинковка дөрт дүвүрчүгү хун». Телешы. 2-ги сериязы. 1-чи дөвүрчү. 11.40 — «Максиминин эл» белгени. Урун-сөзөгү фильм. 13.20 — Оренбургтун Күрүенин орус улустун инити кызылмын копирта. 14.05 — Медхөтөр. 14.10 — 16.00 — Чансар. 16.00 — Медхөтөр. 16.20 — «Беранин Москвага хувиригер». Квиограмма. 16.50 — «Төрөн бойдус». 17.10 — «Объектив».

КЫЗЫЛДАН
17.40 — Телемөдөдөр. 17.55 — «Кижиги бурууну кадыкмы-дам — бүгүденги бойлаа». Дамчылыкта.
МОСКВАДАН
18.25 — Уругтарга фильм. «Валентин парустары». Урун-сөзөгү телешы. 19.35 — «Миллионнарын элениң университетинде». Телеорукчулердин чагааларына ССРЭ-ийн Эртемдер академиязынын корреспондент-кежиги П.

Г. Бунич харымдар.
КЫЗЫЛДАН
МОСКВАДАН
20.05 — Телемөдөдөр.
30.15 — Богуң делегейде. 20.30 — «Искашуринин анык хөрөжөн экан». Автору — Х. Куошкова. 22.30 — «Ут». Информастыг программа. 23.00 — 00.55 — Футбол таалам-биле ССРЭ-ийн чөлпөлө-пашы. «Динамо» (Минск) — «Шахтер» (Донецк). Мянскден дамчылыкта. Чансарда — акт спортунун талаам-биле ССРЭ-ийн кубогу. Төнгөдө-мөдөдөр.

ИЙИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
17.40 — «Орбонк» теле-студиянын көптөр залы.
КЫЗЫЛДАН
18.25 — Документальдыг телефильмдер программазы: «Ат-аллар». «Чогадыкчылар парады». «Орук эрткини — будурутөгү». 18.55 — «Хөт-зүт бал уезинде». Филми-кошпөр.
МОСКВАДАН
20.05 — 20.15 — «Шунтдау билги алдысар мен». Киз-журнал.

Редакторунч ораакчызы

К. К. САТ

ИЮНЬ 14-ТЕ
«НАЫРАЛ»: «Ынамын-ыңкылдык» 9.30, 12.20, 15.10, 18.00, 20.50 шактарда.
«ИШОНЕР»: «Кичочимды» 9.40, 11.00, 14.10. «Робинзон Крузо» амдыралы болгаш байкалгычтыг жуурадалы 12.30, 15.30. «Соотугу ыла-нымышкы» 17.20, 19.10, 21.00 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Өзжон бол-ган хойду» (2 сериялы) 15.00, 17.30, 20.00 шактарда.
«ВОСТОК»: «Иаблани шы-чы сөс» 15.00. «Сарым-сеткилд-ди ханымын» 16.50 18.40, 20.30 шактарда.
«ЧАВГЫ»: «Сонгуу хууге расписаны» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

КЫЗЫЛДА КҮРҮНЕНИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУДУ ИЮНЬ 12-ДЕН ЭГЕЛЭШ ЧҮРТТҮҢ ДАРААЗЫНДА ДЭДИ ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЕРЛИНГЕ ТЫВА НАЦИОНАЛДЫГ КИЖИЛЕРГЕ КОНКУРС ЧОК КИРЕНИН ЭКЗАМЕННЕРИН ЧОРУДАР:

Москва хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Москва университетиди — политэкономика, философия, физика.
2. Москвадын В. И. Ленин аттыг Күрүенин педагогика институту — педагогика болгаш психология талаам-биле шипчилекти башкы.
3. Москвадын даштымкы дилдарынын педагогика инсти-туду — даштымкы дилдар.
4. Москвадын көдөө ажил-агый институту — үндүртүрүш-сиз чыггырагында, көдөө ажил-агыйның экономиказы болгаш организастаашканы.

5. Москвадын ветеринария академиязы — ветеринария.
6. Москвадын техноклугтуг институту — даараан кылдыгар технологизм, ноо-таамы болгаш чык үлестир кылдыгарын чогаалдыр болгаш урун каастангазы.
7. Москвадын техноклугтуг институту — соодукчу болгаш компрессор машиналар база херекедлер, аш-чем бугу-рүлгенин машиналар болгаш аппаратары, ээтин болгаш ээт продуктуларынын техноло-гиязы, сүтүг болгаш сүт продуктуларынын техноло-гиязы.
8. Москвадын аш-чем үлетирүүнү технологтуг инсти-туду — ажилчын бугу-рүлгенин технологиязы, арага кылдыгарын техноло-гиязы, химия-технологтуг чо-рудугуларынын автоматтыг, кылдыгар болгаш комплекстик механизациязы, аш-чем ба-раанарынын үлетирүүнү экономиказы болгаш органи-застаашканы.

Ленинград хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Ленинград университетиди — орус дил болгаш литера-тура, математика, физика болгаш журналистика.
2. Ленинградтың совет са-дыг институту — товароведе-ние болгаш үлестир баран-нарыннын садымн организас-таашканы.

1970—1980 өөредилге чылында дараазында салбырларга өөреникчилер хүлээп алырын КЫЗЫЛДЫН ПЕДАГОГИКА УЧИЛИШЕЗИ чарлап тур:
1. Школа-пионер салбыры (орус, тыва). 8 класс доосканнар 3 чыл 10 ай, ортук эртемчилер 2 чыл 10 ай өөренир.
2. Школа назынын четпезинерин салбыры (орус, тыва). 8 класс дооскан-нар 3 чыл 6 ай, ортук эртемчилер 1 чыл 10 ай өөренир.
3. Күш-ажыгтыг өөредилге салбыры. Ортук эртемчилерин хүлээп алып, өөренир хуусаамы 1 чыл 10 ай.

Хүлээп алырынч негелделери ортук тускай өөредилге черлери-биле дөмөй.
Шилин алган тускай өртемн айткан, директорка бижээ билдиршикке-ге дараазында документаларын кожар: сес чыл болгаш ортук эртемнин дугайында документ (боду-биле), №286 майкы дугаар өмчи шымылгазы, кадрлар кылдыгарын чачалыгынын азы бугу-рүлгенин, школаның удуртукту-ларынын шымылганын күш-ажыл дептеринден ушта бижалде, 3x4 см хем-чээлдиг 6 фото-чурук, ады-незинин чурттап турар чөргөндө шымылга, өг-бүлде байланынын дугайында шымылга, характеристика, төрүтүнгенин

эртемнин дугайында доку-ментация (боду-биле), ажил-дай азы өөренип турар чөргөндө характеристиканы, күш-ажыл дептеринин хоолгазын (ажылдай турарларга), өмчи шымылгазын (№286 майкы), 3x4 см хемчээлдиг 6 фото-чурукту, өг-бүленин дугайында шымылганы кожар.
Устунда айттыг документаларынын кай-бирөөнү чорутканын, Маалыр-незинин уруглары өг-бүлелеринин уруглары чу-руду-ла мурунда хүлээп алыр.

Дээди өөредилге черинге чөдө берген кирерин күзөн-нер паспортту, шериг биле-ди (курамында шериг ал-банылар) азы кивр бижиде хөрөжөлдөп (кедирг наамылар) боттары көртү-өр.
Устунда айттыг документаларынын кай-бирөөнү чорутканын, Маалыр-незинин уруглары өг-бүлелеринин уруглары чу-руду-ла мурунда хүлээп алыр.

Училишениң адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, 34, өрөө 114, телефон 2-23-92.

Сес чыл эртемчилер орус дылга (диктант), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаар, ортук эртемчилер орус дылга болгаш литера-турага (сочинение), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаажанынын соонда школа-пионер, школа назынын четпезинерин, күш-ажыл салбырынын 2-чи курулушта кирер. Школа-пионер болгаш школа ваамы четпезинерин салбырынга кирерлерин музыкага мергежялдин ды-наар.

КЫЗЫЛДА КҮРҮНЕНИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУДУНГА 1979 ЧЫЛДЫН ИЮЛЬ 12-ДЕН ЭГЕЛЭШ ЧҮРТТҮҢ ДАРААЗЫНДА ДЭДИ ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЕРЛИНГЕ ТЫВА НАЦИОНАЛДЫГ КИЖИЛЕРГЕ КОНКУРС ЧОК КИРЕНИН ЭКЗАМЕННЕРИН ЧОРУДАР:

Москва хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Москва университетиди — политэкономика, философия, физика.
2. Москвадын В. И. Ленин аттыг Күрүенин педагогика институту — педагогика болгаш психология талаам-биле шипчилекти башкы.
3. Москвадын даштымкы дилдарынын педагогика инсти-туду — даштымкы дилдар.
4. Москвадын көдөө ажил-агый институту — үндүртүрүш-сиз чыггырагында, көдөө ажил-агыйның экономиказы болгаш организастаашканы.

5. Москвадын ветеринария академиязы — ветеринария.
6. Москвадын техноклугтуг институту — даараан кылдыгар технологизм, ноо-таамы болгаш чык үлестир кылдыгарын чогаалдыр болгаш урун каастангазы.
7. Москвадын техноклугтуг институту — соодукчу болгаш компрессор машиналар база херекедлер, аш-чем бугу-рүлгенин машиналар болгаш аппаратары, ээтин болгаш ээт продуктуларынын техноло-гиязы, сүтүг болгаш сүт продуктуларынын техноло-гиязы.
8. Москвадын аш-чем үлетирүүнү технологтуг инсти-туду — ажилчын бугу-рүлгенин технологиязы, арага кылдыгарын техноло-гиязы, химия-технологтуг чо-рудугуларынын автоматтыг, кылдыгар болгаш комплекстик механизациязы, аш-чем ба-раанарынын үлетирүүнү экономиказы болгаш органи-застаашканы.

Ленинград хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Ленинград университетиди — орус дил болгаш литера-тура, математика, физика болгаш журналистика.
2. Ленинградтың совет са-дыг институту — товароведе-ние болгаш үлестир баран-нарыннын садымн организас-таашканы.

1970—1980 өөредилге чылында дараазында салбырларга өөреникчилер хүлээп алырын КЫЗЫЛДЫН ПЕДАГОГИКА УЧИЛИШЕЗИ чарлап тур:
1. Школа-пионер салбыры (орус, тыва). 8 класс доосканнар 3 чыл 10 ай, ортук эртемчилер 2 чыл 10 ай өөренир.
2. Школа назынын четпезинерин салбыры (орус, тыва). 8 класс дооскан-нар 3 чыл 6 ай, ортук эртемчилер 1 чыл 10 ай өөренир.
3. Күш-ажыгтыг өөредилге салбыры. Ортук эртемчилерин хүлээп алып, өөренир хуусаамы 1 чыл 10 ай.

Хүлээп алырынч негелделери ортук тускай өөредилге черлери-биле дөмөй.
Шилин алган тускай өртемн айткан, директорка бижээ билдиршикке-ге дараазында документаларын кожар: сес чыл болгаш ортук эртемнин дугайында документ (боду-биле), №286 майкы дугаар өмчи шымылгазы, кадрлар кылдыгарын чачалыгынын азы бугу-рүлгенин, школаның удуртукту-ларынын шымылганын күш-ажыл дептеринден ушта бижалде, 3x4 см хем-чээлдиг 6 фото-чурук, ады-незинин чурттап турар чөргөндө шымылга, өг-бүлде байланынын дугайында шымылга, характеристика, төрүтүнгенин

эртемнин дугайында доку-ментация (боду-биле), ажил-дай азы өөренип турар чөргөндө характеристиканы, күш-ажыл дептеринин хоолгазын (ажылдай турарларга), өмчи шымылгазын (№286 майкы), 3x4 см хемчээлдиг 6 фото-чурукту, өг-бүленин дугайында шымылганы кожар.
Устунда айттыг документаларынын кай-бирөөнү чорутканын, Маалыр-незинин уруглары өг-бүлелеринин уруглары чу-руду-ла мурунда хүлээп алыр.

Училишениң адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, 34, өрөө 114, телефон 2-23-92.

Сес чыл эртемчилер орус дылга (диктант), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаар, ортук эртемчилер орус дылга болгаш литера-турага (сочинение), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаажанынын соонда школа-пионер, школа назынын четпезинерин, күш-ажыл салбырынын 2-чи курулушта кирер. Школа-пионер болгаш школа ваамы четпезинерин салбырынга кирерлерин музыкага мергежялдин ды-наар.

Училишениң адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, 34, өрөө 114, телефон 2-23-92.

КЫЗЫЛДА КҮРҮНЕНИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУДУНГА 1979 ЧЫЛДЫН ИЮЛЬ 12-ДЕН ЭГЕЛЭШ ЧҮРТТҮҢ ДАРААЗЫНДА ДЭДИ ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЕРЛИНГЕ ТЫВА НАЦИОНАЛДЫГ КИЖИЛЕРГЕ КОНКУРС ЧОК КИРЕНИН ЭКЗАМЕННЕРИН ЧОРУДАР:

Москва хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Москва университетиди — политэкономика, философия, физика.
2. Москвадын В. И. Ленин аттыг Күрүенин педагогика институту — педагогика болгаш психология талаам-биле шипчилекти башкы.
3. Москвадын даштымкы дилдарынын педагогика инсти-туду — даштымкы дилдар.
4. Москвадын көдөө ажил-агый институту — үндүртүрүш-сиз чыггырагында, көдөө ажил-агыйның экономиказы болгаш организастаашканы.

5. Москвадын ветеринария академиязы — ветеринария.
6. Москвадын техноклугтуг институту — даараан кылдыгар технологизм, ноо-таамы болгаш чык үлестир кылдыгарын чогаалдыр болгаш урун каастангазы.
7. Москвадын техноклугтуг институту — соодукчу болгаш компрессор машиналар база херекедлер, аш-чем бугу-рүлгенин машиналар болгаш аппаратары, ээтин болгаш ээт продуктуларынын техноло-гиязы, сүтүг болгаш сүт продуктуларынын техноло-гиязы.
8. Москвадын аш-чем үлетирүүнү технологтуг инсти-туду — ажилчын бугу-рүлгенин технологиязы, арага кылдыгарын техноло-гиязы, химия-технологтуг чо-рудугуларынын автоматтыг, кылдыгар болгаш комплекстик механизациязы, аш-чем ба-раанарынын үлетирүүнү экономиказы болгаш органи-застаашканы.

Ленинград хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Ленинград университетиди — орус дил болгаш литера-тура, математика, физика болгаш журналистика.
2. Ленинградтың совет са-дыг институту — товароведе-ние болгаш үлестир баран-нарыннын садымн организас-таашканы.

1970—1980 өөредилге чылында дараазында салбырларга өөреникчилер хүлээп алырын КЫЗЫЛДЫН ПЕДАГОГИКА УЧИЛИШЕЗИ чарлап тур:
1. Школа-пионер салбыры (орус, тыва). 8 класс доосканнар 3 чыл 10 ай, ортук эртемчилер 2 чыл 10 ай өөренир.
2. Школа назынын четпезинерин салбыры (орус, тыва). 8 класс дооскан-нар 3 чыл 6 ай, ортук эртемчилер 1 чыл 10 ай өөренир.
3. Күш-ажыгтыг өөредилге салбыры. Ортук эртемчилерин хүлээп алып, өөренир хуусаамы 1 чыл 10 ай.

Хүлээп алырынч негелделери ортук тускай өөредилге черлери-биле дөмөй.
Шилин алган тускай өртемн айткан, директорка бижээ билдиршикке-ге дараазында документаларын кожар: сес чыл болгаш ортук эртемнин дугайында документ (боду-биле), №286 майкы дугаар өмчи шымылгазы, кадрлар кылдыгарын чачалыгынын азы бугу-рүлгенин, школаның удуртукту-ларынын шымылганын күш-ажыл дептеринден ушта бижалде, 3x4 см хем-чээлдиг 6 фото-чурук, ады-незинин чурттап турар чөргөндө шымылга, өг-бүлде байланынын дугайында шымылга, характеристика, төрүтүнгенин

эртемнин дугайында доку-ментация (боду-биле), ажил-дай азы өөренип турар чөргөндө характеристиканы, күш-ажыл дептеринин хоолгазын (ажылдай турарларга), өмчи шымылгазын (№286 майкы), 3x4 см хемчээлдиг 6 фото-чурукту, өг-бүленин дугайында шымылганы кожар.
Устунда айттыг документаларынын кай-бирөөнү чорутканын, Маалыр-незинин уруглары өг-бүлелеринин уруглары чу-руду-ла мурунда хүлээп алыр.

Училишениң адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, 34, өрөө 114, телефон 2-23-92.

Сес чыл эртемчилер орус дылга (диктант), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаар, ортук эртемчилер орус дылга болгаш литера-турага (сочинение), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаажанынын соонда школа-пионер, школа назынын четпезинерин, күш-ажыл салбырынын 2-чи курулушта кирер. Школа-пионер болгаш школа ваамы четпезинерин салбырынга кирерлерин музыкага мергежялдин ды-наар.

Училишениң адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, 34, өрөө 114, телефон 2-23-92.

КЫЗЫЛДА КҮРҮНЕНИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУДУНГА 1979 ЧЫЛДЫН ИЮЛЬ 12-ДЕН ЭГЕЛЭШ ЧҮРТТҮҢ ДАРААЗЫНДА ДЭДИ ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЕРЛИНГЕ ТЫВА НАЦИОНАЛДЫГ КИЖИЛЕРГЕ КОНКУРС ЧОК КИРЕНИН ЭКЗАМЕННЕРИН ЧОРУДАР:

Москва хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Москва университетиди — политэкономика, философия, физика.
2. Москвадын В. И. Ленин аттыг Күрүенин педагогика институту — педагогика болгаш психология талаам-биле шипчилекти башкы.
3. Москвадын даштымкы дилдарынын педагогика инсти-туду — даштымкы дилдар.
4. Москвадын көдөө ажил-агый институту — үндүртүрүш-сиз чыггырагында, көдөө ажил-агыйның экономиказы болгаш организастаашканы.

5. Москвадын ветеринария академиязы — ветеринария.
6. Москвадын техноклугтуг институту — даараан кылдыгар технологизм, ноо-таамы болгаш чык үлестир кылдыгарын чогаалдыр болгаш урун каастангазы.
7. Москвадын техноклугтуг институту — соодукчу болгаш компрессор машиналар база херекедлер, аш-чем бугу-рүлгенин машиналар болгаш аппаратары, ээтин болгаш ээт продуктуларынын техноло-гиязы, сүтүг болгаш сүт продуктуларынын техноло-гиязы.
8. Москвадын аш-чем үлетирүүнү технологтуг инсти-туду — ажилчын бугу-рүлгенин технологиязы, арага кылдыгарын техноло-гиязы, химия-технологтуг чо-рудугуларынын автоматтыг, кылдыгар болгаш комплекстик механизациязы, аш-чем ба-раанарынын үлетирүүнү экономиказы болгаш органи-застаашканы.

Ленинград хоорайнын дээди өөредилге черлери:
1. Ленинград университетиди — орус дил болгаш литера-тура, математика, физика болгаш журналистика.
2. Ленинградтың совет са-дыг институту — товароведе-ние болгаш үлестир баран-нарыннын садымн организас-таашканы.

1970—1980 өөредилге чылында дараазында салбырларга өөреникчилер хүлээп алырын КЫЗЫЛДЫН ПЕДАГОГИКА УЧИЛИШЕЗИ чарлап тур:
1. Школа-пионер салбыры (орус, тыва). 8 класс доосканнар 3 чыл 10 ай, ортук эртемчилер 2 чыл 10 ай өөренир.
2. Школа назынын четпезинерин салбыры (орус, тыва). 8 класс дооскан-нар 3 чыл 6 ай, ортук эртемчилер 1 чыл 10 ай өөренир.
3. Күш-ажыгтыг өөредилге салбыры. Ортук эртемчилерин хүлээп алып, өөренир хуусаамы 1 чыл 10 ай.

Хүлээп алырынч негелделери ортук тускай өөредилге черлери-биле дөмөй.
Шилин алган тускай өртемн айткан, директорка бижээ билдиршикке-ге дараазында документаларын кожар: сес чыл болгаш ортук эртемнин дугайында документ (боду-биле), №286 майкы дугаар өмчи шымылгазы, кадрлар кылдыгарын чачалыгынын азы бугу-рүлгенин, школаның удуртукту-ларынын шымылганын күш-ажыл дептеринден ушта бижалде, 3x4 см хем-чээлдиг 6 фото-чурук, ады-незинин чурттап турар чөргөндө шымылга, өг-бүлде байланынын дугайында шымылга, характеристика, төрүтүнгенин

эртемнин дугайында доку-ментация (боду-биле), ажил-дай азы өөренип турар чөргөндө характеристиканы, күш-ажыл дептеринин хоолгазын (ажылдай турарларга), өмчи шымылгазын (№286 майкы), 3x4 см хемчээлдиг 6 фото-чурукту, өг-бүленин дугайында шымылганы кожар.
Устунда айттыг документаларынын кай-бирөөнү чорутканын, Маалыр-незинин уруглары өг-бүлелеринин уруглары чу-руду-ла мурунда хүлээп алыр.

Училишениң адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, 34, өрөө 114, телефон 2-23-92.

Сес чыл эртемчилер орус дылга (диктант), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаар, ортук эртемчилер орус дылга болгаш литера-турага (сочинение), математикага (аас-биле) кирерин шыгдалады дугаажанынын соонда школа-пионер, школа назынын четпезинерин, күш-ажыл салбырынын 2-чи курулушта кирер. Школа-пионер болгаш школа ваамы четпезинерин салбырынга кирерлерин музыкага мергежялдин ды-наар.